

Nr 353.

Av herr **Sandström m. fl.**, *angående viss ändring av lagen om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete.*

Då den nya värnpliktslagen av 1936 års riksdag antogs, tog ej riksdagen slutgiltig ställning till frågan om värnpliktigs tryggande mot avskedande från av honom innehavd anställning i civilt arbete. I detta hänseende gäller fortfarande lagen av den 16 oktober 1914, som stadgar förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete. Enligt nämnda lag må värnpliktig, som är anställd i annans tjänst eller arbete, ej skiljas från anställningen i anledning därav, att han har att fullgöra i värnpliktslagen stadgad övning om högst sextio dagar eller mobiliseringsövning, som kan varda i särskild lag föreskriven.

Särskilda utskottet har i sitt betänkande nr 1 till 1936 års riksdag i anledning av en vid riksdagen då väckt motion i motiveringen uttalat sig för »att det, därest förslaget om förlängd utbildningstid i vissa fall vinner riksdagens bifall, förtjänar övervägas, huruvida icke tidsbestämmelsen i ovannämnda lag bör utvidgas».

Då numera den nya värnpliktslagen med sådan förlängd utbildningstid, sedan den av riksdagen bifallits, blivit promulgerad, torde tiden alltså vara inne att upptaga denna fråga till förnyat övervägande.

Vi måste för vår del hålla före, att det bör åligga en rättsstat, som genom införande av allmän värnplikt tidvis tvingar landets manliga ungdom från deras civila arbete till tjänstgöring för statens räkning, att i möjligaste mån sörja för att dessa medborgare icke genom den statliga tjänstgöringen berövas möjligheten att vid sitt återinträde i det civila livet återfå sina förutvarande civila tjänster och befattningar. Och ett dylikt skydd bör ej endast såsom nu gälla repetitions- och mobiliseringsövningar, utan framför allt den första vida längre rekryttjänstgöringen. Det kan nämligen ej förnekas, att frånvaron av sådant skydd kan vara ägnad att hos den värnpliktige skapa en känsla av otrygghet. I många fall måste han känna sig oviss om, huruvida han efter rekryttjänstövningens avslutande skall kunna skaffa sig nytt arbete. Alldeles särskilt gäller detta, då den värnpliktige är hemmahörande eller tillhör en yrkesgrupp i orter, där större arbetslöshet är rådande och konkurrensen om arbetet följaktligen är hård. Visserligen skydda många arbetsgivare frivilligt den värnpliktige i detta hänseende genom att tillförsäkra honom återinträde i den gamla anställningen vid rekryttjänstgöringens upphörande och under tiden endast anställa vikarie i hans ställe. Även från de statliga myndigheternas sida torde man av gammalt på enahanda sätt

ha sökt bereda den värnpliktige återanställning. Vissa kollektivavtal lära även innehålla klausul, som förpliktar arbetsgivaren att återtaga sådana värnpliktiga, som denne haft i sitt arbete vid värnpliktstidens början, i arbete likartat med det, som de då innehaft, och ej sämre avlönat.

Någon allmän dylik föreskrift beträffande längre värnpliktstjänstgöring än sextio dagar finnes dock icke, som ovan sagts, i lag stipulerad.

Även om det icke blir möjligt att för alla förekommande tillfällen på lagstiftningens väg skydda den värnpliktige mot att genom särskilt den längre militärtjänstgöringen gå miste om förut innehaft arbete, torde dock en sådan allmän föreskrift, som vi ovan skisserat, i de flesta fall bliva till stor fördel för den värnpliktiga ungdomen och komma att av denna högt skattas.

Vi tillåta oss fördenskull hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en utredning i syfte, att lagen den 16 oktober 1914 om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete måtte utsträckas att gälla jämväl längre värnplikts-tjänstgöringstid än högst sextio dagar.

Stockholm den 23 januari 1937.

Nils V. Sandström.

Gösta Liedberg.

Eric Hansson.

Jonas Eriksson.

Gustaf Arnemark.

R. Lundqvist.

T. G. v. Seth.

Ernst V. Olsson,
Staxäng.